

V letech 2014–2016 vycházel v Gongu seriál *(Polo)zapomenuté příběhy*. Po zániku Gongu vám nyní v Unii nabízíme jeho volně pokračování.

TEXT: Petr Pánek / FOTO: archiv autora

Sestra Paulina díl 2.

Jak vzpomínáte na velkolepé oslavy 150. výročí založení ústavu v roce 1936?

„Nejen ředitel Novák s kuratoriem, ale i učitelský sbor se žáky a zaměstnanci se snažili, aby mohl ústav v roce 1936 co nejlépe oslavit své 150. jubileum. Při této příležitosti byla uspořádána celostátní výstava *Školství a péče o hluchoněmé a pracovní sjezd učitelů hluchoněmých*. Sjezdu se zúčastnilo i mnoho zahraničních hostů. Přišla i manželka prezidenta republiky, paní Hana Benešová, primátor Prahy Karel Baxa, ministr školství Emil Franke a mnoho dalších.“

Oslava byla zahájena ve velkém sále v přízemí, které bylo plně obsazeno. Tam hosté, včetně Hany Benešové, zhlédli besídku žáků. Ještě dnes vidím, jak tam paní Hana někomu před jevištěm podávala ruku. Měla zájem i o výstavu a ostatní dění v ústavu.“

Jaká byla ve škole atmosféra během druhé světové války?

„Za druhé světové války byl ústav plně obsazen. Žil tam spolu s námi také Pražský sirotčinec a proktorátní policie.“

Sestra Paulina 1947 s ředitelem Aloisem Novákem

3. DÍL
(Polo)zapomenuté příběhy

Vyučování pro nás i sirotčinec bylo střídavé, buď dopoledne, či odpoledne. Též střídání v jídelně probíhalo bez potíží. Jeden ústav měl jídelno o něco dřívě, pak nastoupil druhý. Kuchyně byla společná. V obou ústavech byla snaha žít navzájem v pohodě, takže jsme prožili válku poměrně v klidu.“

Jak vypadala běžná vyučovací hodina?

„To nebylo vždy stejné. Jiná byla, když se žáci teprve začali učit vyslovovat první hlásky a slova – to je práce s každým žákem zvlášť. Na začátku jsme společně procvičili dechová cvičení a ukázali, co se budeme učit. Aby se žáci ve volném čase nenudili, měli jsme pro ně připravené „tiché zaměstnání“, buď si něco kreslili, nebo vybarvovali omalovánky. Pokud měli žáci už více znalostí ve výslovnosti a odezírání slov, procvičovali jsme naučená slova a zlepšovali jejich výslovnost.“

Jak to tehdy vypadalo ve škole?

„Mohu říci, že vhodně a pěkně. V místnosti levého křídla v přízemí se nacházela mateřská školka. V 1. poscho-

dí nad mateřskou školkou byla velká místnost – pracovna pro dívky, dále internát pro dívky, umývárna, WC, pokojíky sester. Ve 2. poschodí bylo vše podobně zařízeno, ale pro chlapce.“

Jak vypadalo v té době okolí ústavu?

„Před budovou bylo velké ústavní hřiště a spádová cesta vedoucí do Holečkovy ulice. Hřiště bylo nad Holečkovou ulicí asi o 3 m vyšší a pro bezpečnost na konci ohrazeno drátěným pletivem. Po pravé straně ústavu je Kinská zahrada, za ústavem je ústavní zahrada, po levé straně bylo zahradnictví.“

Vzpomínám si na jednu událost z hřiště před ústavem. Toho času se v pletivu udělala díra. Chlapci si tam na hřišti hráli fotbal. Vášnivý fotbalista Tonda Juda běžel za míčem, proletěl dírou a spadl z hřiště na chodník Holečkovy ulice. Pádem si polámal obě ruce i obě nohy. Tehdy měla u chlapců službu sestra Aglaja. Když to uviděla, běžela ihned na ulici a i přes svou tělesnou křehkost přenesla na svých rukou chlapce až do ústavu a zařídila ihned převoz do nemocnice. Byla to ústavní zdravotní sestra.“

A jak to bylo dál, po roce 1955?

„Když nám bylo v roce 1955 přikázáno ukončit učitelskou činnost, rodiče neslyšících dětí se hned začali starat, aby k tomu nedošlo. Jejich dvouměsíční snaha však byla bezvýsledná.“

Při stěhování 22. listopadu 1955 jsem byla

Sestra Paulina 1955 s ředitelem Františkem Šromem

Sestra Paulina 40. léta 20. století

určena ještě se sestrou Miluší, Kalasancii, Konstancii a Prokopíí do Oseka u Duchcova, do kláštera, který patří cisterciákům. Tam jsem byla zaměstnána jako vychovatelka oligofrenních dívek (měly mentální retardaci, pozn. redakce). Též jsem začínala tuto práci bez zkušenosti, ale s pomocí Boží jsem se zacvičila a měla tyto dívky ráda a se spokojeností u nich pracovala, i když jsem na pražský ústav a žáky často vzpomínala. Oni na nás také nezapomněli. Někteří nás v Oseku se svými rodiči navštívili a tím nám udělali velkou radost.“

Sestra Paulina byla Pánem života a smrti povolána do věčného domova 29. ledna 2015 ve věku 100 let. Pochována je na hřbitově v Kardašově Řečici. O rok později jí následovala ve věku 94 let sestra Prokopie, úplně poslední žijící řádová sestra. Navždy se tak uzavřela kapitola školských sester, které na Pražský ústav pro hluchoněmé pozval ředitel Václav Kotátko léta Páně 1870.

Životopis sestry Pauliny si můžete prohlédnout na webu Paměť národa, kde ji najdete pod jejím civilním jménem Růžena Doušová. Věnovány jí jsou také Televizní kluby neslyšících, které se vysílaly v roce 1992 a 24. ledna 2013.

Příště: **Břetislav Veselý**